

Әдістемелік нұсқаулық

Нысан

ПМУ ҰС Н 7.18.2/05

Қазақстан Республикасының білім және ғылым министрлігі
С. Торайғыров атындағы павлодар мемлекеттік университеті
Экономикалық теория кафедрасы

ӘДІСТЕМЕЛІК НҰСҚАУЛЫҚ

«Әлеуметтік-экономикалық жоспарлау» оқытындардың өздік
жұмысы бойынша

050510 «Мемлекеттік және жергілікті басқару»
мамандығының студенттеріне арналған

Павлодар

Әдістемелік нұсқаулықты
бекіту парағы

Нысан
ПМУ ҰС Н 7.18.1/05

БЕКІТЕМІН

ҚЭФ деканы

_____ Т.Я.

Эрназаров

«__» _____ 200_ж

Құрастырушы: аға оқытушылар _____ Кенжетаева
Г.К., Трушева Ш.А

Экономикалық теория кафедрасы

Әдістемелік нұсқаулық

оқытындардың өздік жұмысына арналған

«Әлеуметтік-экономикалық жоспарлау» пәні бойынша
050510 «Мемлекеттік және жергілікті басқару»
мамандығының студенттерне арналған

Кафедра отырысында **ұсынылған**

«__» _____ 200_ж., хаттама №__

Кафедра меңгерушісі _____ Байтаева Г.Р.

Қаржы - экономикалық факультетінің ӘК **құпталған**

«__» _____ 200_ж. , хаттама №__

ӘК төрайымы _____ Л.А Сидорова

Кіріспе

Бұл әдістемелік нұсқау "Әлеуметтік-экономикалық жоспарлау" пәнінің оқу-әдістемелік кешенінің құрастырушы бөлігі .

Өздік жұмыстың мақсаты – дәріс және практика сабақтарының материалын асқару қызметінде тиімді шешім қабылдау үшін тереңірек оқу және бекіту.

Оқитындардың өздік жұмысының тақырыптары курстың жұмыс бағдарламасына сәйкес құрастырылған.

ОӨЖ мазмұны мен дәріс сабақтарының тақырыбы жұмыс бағдарламасында көрсетілген. Практикалық сабақтар және үй жұмысы мен жеке тапсырманың тақырыптары әдістемелік нұсқауда берілген. Сонымен қатар үй жұмысы мен жеке тапсырма оқытушының айтуы бойынша орындалады.

ОӨЖ әдістемелік нұсқауында аудиториялық сабақтардың құрамына кірмеген тақырыптар мен МБ1, МБ2 қатысты сұрақтар кірген. Берілген жауаптар ауызша қабылданады.

Оқитындардың өздік жұмысы мазмұны

3.3.1 ОӨЖ мазмұны 050510 «Мемлекеттік және жергілікті басқару» мамандығы бойынша оқу формасы күндізгі жалпы орта білім негізінде(оқуға түсу жылы 2006).

№	ОӨЖ түрлері	Есеп -беру нысаны	Бақылау түрі	Сағат көлемі
1	Дәріс сабақтарына дайындалу	Жұмыс дәптері	Сабаққа қатынасу	18
2	Практикалық сабаққа дайындалу, үй жұмысын, жеке тапсырмаларды орындау	Жұмыс дәптері	Сабаққа қатынасу	18
3	Аудиторлық сабақтардың мазмұнына кірмей қалған тақырыптарды қарастыру	Конспект	Коллоквиум	27
4	Бақылау шараларына дайындық		МБ 1, МБ 2, коллоквиум (тестілеу және	27

			басқалар)	
Қорытынды				90

3.3.2 050510 «Мемлекеттік және жергілікті басқару » мамандығы бойынша оқу формасы сырттай жоғары кәсіби білім негізінде (оқуға түсу жылы 2008, 2009 ж.) ,сырттай жалпы орта білім негізінде(оқуға түсу жылы 2006).

Жұмыс дәптері Сабаққа қатынасу №	ОӨЖ түрлері	Есеп -беру нысаны	Бақылау түрі	Сағат көлемі
2 Дәріс сабақтарына дайындалу 1	Практикалық сабаққа дайындалу, үй жұмысын, жеке тапсырмаларды орындау	Жұмыс дәптері	Сабаққа қатынасу	23,4
3	Аудиторлық сабақтардың мазмұнына кірмей қалған тақырыптарды қарастыру	Конспект	Коллоквиум	35,1
4	Бақылау шараларына дайындық		МБ 1, МБ 2, коллоквиум (тестілеу және басқалар)	35,1
Қорытынды			117	

3.4 Өздік зерделеу тақырыптары

1-тақырып Әлеуметтік-экономикалық жоспарлау теориясының пәні

1 Әлеуметтік нарықтық шаруашылық мемлекеттік реттеудің және сонымен қатар әлеуметтік-экономикалық болжамдаудың және жоспарлаудың объектісі болып табылады.

2 Әлеуметтік-экономикалық проблемаларды шешудегі мемлекеттің рөлі. Экономиканы мемлекеттік басқарудың түрлері.

3 Әлеуметтік-экономикалық болжау мен жоспарлау мемлекеттік басқарудың бір формасы ретінде.

Ұсынылған әдебиет: [4] 5 бет, [15] 11 бет.

2- тақырып Әлеуметтік-экономикалық жоспарлаудың жүйесі

1 Әлеуметтік-экономикалық болжау мен жоспарлау жүйесінің жалпы сипаттамасы.

2 Жоспаралды, жоспарлы, және есептік құжаттар. Жоспаралды зерттеулер мен өңдеулер.

Ұсынылған әдебиет: [14] 5 бет, [5] 14 бет.

3-тақырып Әлеуметтік-экономикалық жоспарлаудың әдістемесі

1 Әлеуметтік-экономикалық жоспарлаудың методологиялық жүйесінің құрылымдық элементтері.

2 Әлеуметтік-экономикалық болжау мен жоспарлаудың логикасы, оның мазмұны.

3 Нормативті әдіс: технико-экономикалық, экономикалық, әлеуметтік нормалар мен нормативтер. Варианттылық жақындаулар әдісі. Жоспарлаудың баланстық әдісі. Материалдық, еңбектік, қаржылық және әлеуметтік баланстар. Критикалық жол әдісі. Жоспарлаудың оптимизациялық әдістері. Формалды емес оптимизация әдістері. Экономика математикалық әдістер.

Ұсынылған әдебиет: [17] 25 бет, [11] 11 бет.

4-тақырып Әлеуметтік-экономикалық жоспарлаудың құрылымы

1 Әлеуметтік-экономикалық жоспарлау технологиясы. Мемлекеттік жоспарларды бекіту мен өңдеудің кезеңдері мен жүйелілігі.

2 Жоспарлы іс-шаралар мен көрсеткіштерді орындаушыға жеткізу. Мемлекеттік жоспардың орындалуын қамтамасыз ету және бақылау.

Ұсынылған әдебиет: [10] 55 бет, [12] 45 бет.

5-тақырып Шет елдегі әлеуметтік-экономикалық жоспарлау

1 Шет елдегі макрожоспарлау теориясының қалыптасуы. Постиндустриалды қоғамда әлеуметтік және экономикалық институттарды рационалды жоспарлау.

2 АҚШ-тағы экономикалық және әлеуметтік реттеу тәжірибесі: экономикалық -математикалық модельдеу мен болжамдау, перспективті баланстар, бюджеттеу.

Ұсынылған әдебиет: [8] 85 бет, [9] 145 бет.

6-тақырып Стратегиялық жоспарлаудың әдістемелік негіздері

1 Базалық және функционалдық стратегиялар. Стратегиялық балама. Стратегияны жүзеге асыру кезеңі ретінде стратегиялық жоспарлау және стратегиялық басқару.

2 Аймақтық стратегиялық жоспарлардың тиімділігін анықтау. Кәсіпорынның стратегиялық жоспарының тиімділігінің көрсеткіштері.

Ұсынылған әдебиет: [15] 77 бет, [9] 18 бет.

7-тақырып Стратегиялық жоспарлардың тиімділігін анықтаудың әдістемелік негіздері

1 Стратегиялық жоспарлаудың мәні және негізгі мақсаты.

2 Басқарушылық шешімдердің тиімділігін анықтаудың негізгі қадамдары. Әлеуметтік-экономикалық жүйенің тиімді қызмет етуінің негізгі факторлары.

3 Стратегиялық жоспарлау мен басқарудың тиімділігін бағалаудың критерилері.

Ұсынылған әдебиет: [12] 25 бет, [5] 54 бет.

8-тақырып Қоғамның әлеуметтік дамуының стратегиялық жоспарлау

1 Мемлекеттің әлеуметтік саясаты қоғамның әлеуметтік проблемаларын реттеудің басты құралы. Қоғамның әлеуметтік саясатын әзірлеудің негізгі принциптері.

2 Халықтың өмір сүру деңгейін стратегиялық жоспарлау. «Халықтың әл-ауқаттылығы» категориясының мазмұны және оның «өмір сүру деңгейі», «өмір сүру жағдайы», «өмір сүру сапасы» сияқты түсініктермен байланысты. Өмір сүру деңгейін болжауда қолданылатын көрсеткіштер жүйесі.

3 Халықтың кірістері мен шығындарының баланстық схемасы. Халықтың күн көру минимум есептеудің әдістері.

4 Кедейшілік проблемасы және оны жоспар негізінде шешудің мүмкіндіктері.

Ұсынылған әдебиет: [12] 155 бет, [16] 78 бет.

9-тақырып Ғылыми-техникалық прогресті стратегиялық жоспарлау

1 Дамыған мемлекеттердің ғылыми-техникалық саясаттарының маңызды факторлары: өндіріс компанияларының жоғары инновациялық белсенділігі, бәсекеге қабілетті фирмалардың болуы, елдердің әлемдік нарықта бәсекеге қабілетті дәрежеге бағытталуы; экономикалық өмірдің аса маңызды аймақтарын мемлекеттік реттеу.

2 ҒТП-ы стратегиялық жоспарлауда қолданылатын көрсеткіштердің жүйесі. ҒТП-ы сипаттайтын көрсеткіштерге қойылатын талаптар.

Ұсынылған әдебиет: [5] 77 бет, [16] 49 бет.

10-тақырып Ұлттық экономиканың құрылымын, пропорциясын және қарқынын стратегиялық жоспарлау

1 Экономикадағы пропорцияның түрлері: жалпы экономикалық; салааралық; ішкі салалық; ішкі өндірістік. Пропорциялардың жиынтығы ретінде экономикалық құрылым туралы түсінік.

2 Экономика құрылымының түрлері: өндірістік, әлеуметтік, салалық, аймақтық.

3 ҚР экономикасының қазіргі даму кезеңіндегі құрылымы және негізгі тенденциялары.

4 Экономикалық ілгерілеу туралы түсінік.

Ұсынылған әдебиет: [2] 25 бет, [14] 77 бет.

11-тақырып Аймақтық дәрежеде стратегиялық жоспарлау

1 Аймақтық стратегиялық жоспарды әзірлеудің негізгі қағидалары.

2 Стратегиялық міндеттерді орындауда SWOT – талдауды қолдану.

Ұсынылған әдебиет: [5] 89 бет, [15] 14 бет.

12-тақырып Мемлекеттік басқарудың тиімділігін арттырудағы орта мерзімді жоспарлаудың рөлі

1 Индикативтік жоспарлаудың қызметтері.

2 Индикативтік жоспарлаудың эволюциясы.

3 Мемлекеттік жоспарлау жүйесінде орта мерзімді жоспардың орны.

Ұсынылған әдебиет: [11] 46 бет, [10] 15 бет.

13-тақырып ҚР тұрақты дамуға көшу Концепциясын жүзеге асырудағы индикативтік жоспарлау негізгі құрал ретінде

1 Елдің экономикалық, әлеуметтік және экологиялық даму векторлары ажырамас бір тұтас ретінде.

2 Елдің стратегиялық мақсатты табысты жүзеге асырудағы ҚР-ң тұрақты дамуға көшу Концепциясының маңыздылығы

Ұсынылған әдебиет: [4] 85 бет, [10] 121 бет.

14-тақырып ҚР әлеуметтік-экономикалық дамуының орта мерзімді жоспары

1 Республикалық орта мерзімді жоспардың негізгі бөлімдері. Республикалық орта мерзімді жоспарды әзірлеудің негізгі кезеңдері және бекіту тәртібі.

2 Республикалық орта мерзімді жоспарды жүзеге асыруды бақылау.

Ұсынылған әдебиет: [1] 5 бет, [10] 18 бет.

15-тақырып Облыстардың әлеуметтік-экономикалық дамуының орта мерзімді жоспарлары

- 1 Аймақтық саясатты іске асырудың механизмдері мен құралдары.
  - 2 Облыстардың орта мерзімді жоспарын бекіту және әзірлеу тәртібі.
- Орта мерзімді жоспардың іскет асуын бақылау.

Ұсынылған әдебиет: [7] 25 бет, [2] 58 бет.

16-тақырып Бағдарламалар әлеуметтік-экономикалық дамудың орта мерзімді жоспарларының құрамдас бөлігі ретінде

- 1 Орта мерзімді жоспарлардың құрамындағы бағдарламалар туралы түсінік.
- 2 Статусы (мәртебесі) және маңыздылығы бойынша бағдарламалардың жіктелуі; жүргізілу мерзімі бойынша; мәселелер бойынша. Бағдарламалардың иерархиясы.

Ұсынылған әдебиет: [7] 75 бет, [12] 154 бет.

17-тақырып Бағдарламалардың әзірлеу, бекіту, іске асыру, мониторингті жасау және бағалау тәртібі

- 1 Бағдарламаларды әзірлеудің және бекітудің негізгі кезеңдері. Бағдарламаны іске асыру туралы іс-шараның жоспары.
- 2 Бағдарламалардың орындалуын және орындалуды бақылаудың негізгі кезеңдері.

Ұсынылған әдебиет: [9] 19 бет, [15] 147 бет.

18-тақырып Ұлттық компаниялардың әлеуметтік-экономикалық дамуын жоспарлау

- 1 Экономика субъектісі ретінде ұлттық компаниялардың маңызы және рөлі. Ұлттық компаниялардың дамуын жоспарының негізгі бөлімдері, бөлімдердің құрылымы және негізгі көрсеткіштері.
  - 2 Ұлттық компаниялар жоспарын талдаудың және бекітудің тәртібі.
- Ұсынылған әдебиет: [7] 56 бет, [11] 17 бет.

19-тақырып Әлеуметтік-экономикалық дамудың орта мерзімді жоспарлары бюджеттік жоспарлаудың негізі ретінде

- 1 Мемлекеттік және жергілікті бюджеттерді әзірлеудің негізгі мазмұны мен кезеңдері, республикалық және жергілікті бюджеттердің жобасын әзірлеу үшін негізгі көрсеткіштермен басымдылықтарды анықтау.
  - 2 Жергілікті бюджеттердің жобасын мақылдау.
- Ұсынылған әдебиет: [14] 15 бет, [12] 98 бет.

20-тақырып Кәсіпорындардың қызметін жоспарлау

- 1 Кәсіпорындағы жоспарлық қызметтің сипаты мен мәні. Ішкі фирмалық жоспарлаудың түрлері.
- 2 Кәсіпорындағы стратегиялық және оперативті жоспарлау.

3 Ұйымдағы жоспарлау қызметінің сатылары мен кезеңдері.
Жоспарлар жүйесі және оның элементтері.

Ұсынылған әдебиет: [4] 75 бет, [8] 87 бет.

21-тақырып Кәсіпорынның даму бағыттарын анықтау

1 Кәсіпорынның қызметінің бағытын анықтаудағы ішкі және сыртқы ортаны талдаудың ролі.

2 Кәсіпорын қызметінің ориентирін анықтауда ішкі және сыртқы ортаны талдаудың ролі.

3 Фирманың көрініс концепциясы. Фирма миссиясы. Фирма мақсаттарының типі.

Ұсынылған әдебиет: [7] 46 бет, [8] 53 бет.

22-тақырып Ұйымдағы стратегиялық пен бәсекелестік талдау және стратегияны қалыптастыру

1 Өнімнің өмірлік циклі «моделі негізіндегі нарық динамикасын талдау. «Өнім-нарық» моделі.

2 Бәсекелестік талдаудың мазмұны. Портер бойынша бәсекелестіктің бес күші және үш негізгі бәсекелі стратегиялар.

3 Стратегиялардың қалыптасуының процесі және оның кезеңдері. Стратегияның негізгі типтері: тұрақтылық, өсім, қысқартылуы.

Ұсынылған әдебиет: [5] 35 бет, [10] 101 бет.

23-тақырып Бизнес жоспарлау

1 Бизнес - жоспар кәсіпорынның стратегиялық жоспарының бөлігі ретінде. Бизнес - жоспардың жіктелуі.

2 Бизнесінің объектісі бойынша бизнес -жоспардың типологиясы. Бизнес - жоспардың негізгі бөлімдері.

3 Бизнес -жоспарды әзірлеудің әдістемесі. Бизнес- жоспарды әзірлеудің кезеңдері.

Ұсынылған әдебиет: [1] 65 бет, [5] 13 бет.

Оқу-әдістемелік қамтамасыздандыру

Негізгі:

1 Н.А. Назарбаев. 06 основных направлениях внутренней и внешней политики на 2003 год. Послание Президента народу Казахстана / Казахстанская правда, №95-96,30 апреля 2002г.

2 Н.А.Назарбаев. Стратегия созидания -Вечерняя Алматы, №84 от 25 октября 2002г.

3 Назарбаев Н.А. Казахстан - 2030.Послание Президента страны народу Казахстана. Алматы, «Білім», 1997;

4 Акофф Р. Планирование в больших экономических системах. - М., 1972.

5 Акофф Р. Планирование будущего корпораций. М., Прогресс, 1985;

6 Акофф Р. Стратегическое управление. /Сокр. Перев. С англ. М., Экономика, 1989;

7 Аблаев И.М. Индикативное планирование за рубежом: сущность, функции и методический инструментарий.

8 Байзаков С. Стратегическое планирование: опыт и проблемы. - Алматы: РИЦ ИПГС, 1997.-9с.

9 Басовский Л.Е. Прогнозирование и планирование в условиях рынка: Учебное пособие.М.,1999.

10 Ю.Дудкин В. Американский и западно-европейский подходы к индикативному планированию: возможен ли синтез на российской почве?//Российский экономический журнал. - 1997.-№10.-С.99-101.

11 П.Дудкин В., Петров Ю. Индикативное планирование-механизм координации деятельности государственных и негосударственных субъектов управления экономикой . // Рын. экон.журнал -1998г,№6, 7,8;

12 Индикативное планирование: теория и пути совершенствования. Петров Ю. и др. СПб., 2000, 96 с;

13 Кубаев Е.К., Нурмуханбетова А.А. Индикативное планирование в Республике Казахстан. Алматы, 2003, 93 с;

14 Каренов Р.С. Индикативное планирование. Караганда, 1998;

Қосымша:

15 Нурпеисов А. Трансформация системы экономического планирования: этапы и перспективы//Азия - Экономика и жизнь.1996.№27.

16 Ольсевич Ю. Индикативный план: мировой опыт. // Проблемы теории и практики управления -1993, №5

17 Омаров Б.Р. Организация и методология регионального социально-экономического планирования. Учебное пособие. - Алматы. Экономика, 2000.-70с

18 Правила разработки индикативных планов социально-экономического развития Республики Казахстан. Утверждены постановлением Правительства Республики Казахстан от 14 июня 2002 года, №647;

19 Правила разработки и реализации государственных программ в Республике Казахстан. Утверждены указом Президента РК от 2 июня 2003 года, №1099;

20 Правила разработки и реализации отраслевых (секторальных) и региональных программ в Республике Казахстан. Утверждены постановлением Правительства РК от 26 февраля 2004 года;

21 Правила разработки проектов республиканского и местных бюджетов. Постановление Правительства Республики Казахстан от 29 мая 2002 года, №592; Синьчэн Чжоу. Экономическая реформа в Китае: достижения и задачи//Проблемы теории и практики управления.-1997.-№2.-с. 19-24.

22 Прогнозирования и планирования в условиях рынка. Под ред. Т.Г.Морозовой и А.В.Пикулькина. Москва., 2000г.

23 Стиглиц, Дж.Ю. Экономика государственного сектора//Пер.с англ.- М.: Изд-воМГУ: ИНФРА.- 1997.-720с.

24 Сундетов Ж. Планирование и прогнозирование в условиях рынка. Алматы, Экономика, 2004, 148 с;

25 Саидова Г.К. и др. Международный опыт индикативного планирования и возможности его применения в Узбекистане. Научный доклад Центра экономических исследований. - Ташкент, 2003.

26 Тумбай Ж.О. Становление индикативное планирования в Казахстане.-Вестник КазНУ. Серия экономическая, №2, 2003.

27 Тумбай Ж.О. Эволюция индикативного планирования в Казахстане.- Экономика и статистика, №2, 2003.

28 Тумбай Ж.О., Тумбаева З.Ж.. Индикативное планирование как функция государственного управления. - Материалы международной научно-теоретической конференции «Государство и бизнес в XXI веке». КазНУ им. аль-Фараби, 2003.

29 Уткин Э.А. Стратегическое планирование. М.: ЭКМОС,1998.

30 Хлынов В. Общегосударственное планирование рыночной экономики: опыт Японии/Проблемы теории и практики управления.-1997.-№2.-С.46-50.

31 Школьник В. Научно-техническое развитие Казахстана: реалии, предпосылки и перспективы. Казахстан: Экономика и жизнь.- 1996.-№2;

